

6. Смитиенко Е.О. Занижение таможенной стоимости товаров в России: оценка масштабов и финансовых потерь [Электрон. ресурс] / Е.О. Смитиенко // Аудит и финансовый анализ. – 2009. – №3. – Режим доступа: http://www.auditfin.com/fin/2009/3/01_07/01_07%20.pdf.

7. Тіньова міжнародна торгівля: макроекономічна теорія та фінансові наслідки для України: монографія / [Вдовиченко А.М., Зубрицький А.І., Рубцов О.М., Семир'янов Д.Я., Серебрянський Д.М.]; за заг. ред. Д.М. Серебрянського. – К.: Алерта, 2013. – 202 с.

8. Смитиенко Е.О. Контроль таможенной стоимости как инструмент реализации таможенной политики государства [Электрон. ресурс] / Е.О. Смитиенко // Аудит и финансовый анализ. – 2009. – №4. – Режим доступа: <http://www.auditfin.com/fin/2009/4/Smitenko/Smitenko%20.pdf>.

9. Кондрашова В.А. Управление рисками при осуществлении таможенных операций с товарами, ввозимыми на территорию тамо-

женного союза: автореф. дис... канд. юрид. наук / В.А. Кондрашова. – М., 2013. – 23 с.

10. Техническое примечание №5 «Пост-таможенный аудит» [Электрон. ресурс]: [техническое примечание ЮНКТАД от 31.05.2008 г.] – Режим доступа: <http://unctad.org/en/Pages/Publications/Technical-Note.aspx>.

11. Янаков Д.О. Совершенствование фискальных инструментов противодействия налоговым правонарушениям [Электрон. ресурс] / Д.О. Янаков // TERRA EKONOMICUS. – 2012. – Том 10. – №2. – С. 143–145. – Режим доступа: <http://sfedu.ru/evjur/data/2012/journal10.2.3.pdf>.

12. Пашко П.В. О перспективах дальнейшего развития налогового и таможенного дела Украины / П.В. Пашко, Д.В. Пашко // Ученые записки СПб филиала РТА. – 2014. – №2 (50). – С. 70–76.

УДК 330.341.1:334.724.6(477.86)

Л.М. ЛОЯК,

к.е.н., доцент, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника

Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку спеціалізованих підприємств рекреаційної індустрії в Івано-Франківській області

У статті акцентовано увагу на актуальності питання економічного та соціального розвитку регіонів на основі позитивних структурних зрушень у сфері спеціалізованого підприємництва рекреаційної індустрії. Визначено ієрархію стратегій спеціалізованого підприємства рекреаційної індустрії. Висвітлено основні напрями комплексної стратегічної програми підтримки інноваційного розвитку спеціалізованого підприємництва рекреаційної індустрії на регіональному рівні. Запропоновано логічну схему процесу стратегічного розвитку спеціалізованого підприємства рекреаційної індустрії.

Ключові слова: стратегічні пріоритети, стратегія пріоритетного розвитку, спеціалізоване підприємство рекреаційної сфери, ієрархія стратегій.

Л.М. ЛОЯК,

к.э.н., доцент, Прикарпатский национальный университет им. Василя Стефаника

Стратегические приоритеты инновационного развития специализированных предприятий рекреационной индустрии в Ивано-Франковской области

В статье акцентировано внимание на актуальности вопросов экономического и социального развития регионов на основе позитивных структурных сдвигов в сфере специализированного предпринимательства рекреационной индустрии. Определена иерархия стратегий специализированного предприятия рекреационной индустрии. Освещены основные направления комплексной стратегической программы поддержки инновационного развития специализированного предпринимательства рекреационной индустрии на региональном уровне. Предложена логическая схема процесса стратегического развития специализированного предпринимательства рекреационной индустрии.

Ключевые слова: стратегические приоритеты, стратегия приоритетного развития, специализированное предприятие рекреационной сферы, иерархия стратегий.

L. LOYAK,

phD economics, associate professor

Strategic priorities of innovative development of specialized businesses of recreational industry in Ivano-frankivsk region

The article is focused on the importance of economic and social development of the regions on the basis of positive structural changes in the field of specialized enterprising in recreational industry. The hierarchy of strategies of a specialized business in recreational industry is defined in the above article. The main directions of comprehensive strategic support program of innovative development of a specialized recreational industry business on the regional level are highlighted. The logical pattern of the process of strategic development of a specialized recreational industry business has been suggested.

Keywords: strategic priorities, priority development strategy, specialized recreational industry business, hierarchy of strategies.

Постановка проблеми. За умов активного залучення України до світових процесів глобалізації особливої ваги набувають регіональні аспекти стратегії інноваційного роз-

витку рекреаційної галузі. У цьому контексті особливо актуальними є питання економічного та соціального розвитку регіонів на основі позитивних структурних зрушень у сфері

спеціалізованого підприємництва рекреаційної індустрії, що виступатиме джерелом стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку досліджуваного регіону.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженню інноваційних процесів у різних сферах економіки присвячена велика кількість робіт. На даному етапі вдосконаленню інноваційної діяльності та вирішенню зазначених проблем присвячені дослідження вітчизняних учених С.В. Васильчак, М.А. Йохна, М.М. Стадника, О.І. Амоши, Ю.М. Бажала, В.М. Гейця, О.О. Лапко, Б.А. Маліцького, А.А. Мазаракі, М.О. Мельниченко, М.О., Т.І. Ткаченко, С.М. Ілляшенко, Л.І. Федулової, О.М. Барикіна, І.М. Ніконова та інших. Проте ряд проблем ще потребують вирішення та дослідження, зокрема стратегічні напрями інноваційного розвитку спеціалізованих підприємств рекреаційної індустрії в Івано-Франківській області.

Мета статті полягає у проведенні аналізу та визначенні стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку спеціалізованого підприємництва рекреаційної індустрії в Івано-Франківській області.

Виклад основного матеріалу. Стратегію спеціалізованого підприємства рекреаційної сфери можна розглядати як систематичний план його дій в умовах невизначеності про майбутній розвиток рекреаційної індустрії та спеціалізованого підприємства, яка включає формування місії, визначення довгострокових цілей, що є основою для визначення шляхів та напрямів прийняття рішення з метою використання потенційних ресурсів, можливостей, усунення найбільш проблемних позицій з метою досягнення прибутковості. Саме тому виникає необхідність визначення стратегій пріоритетного розвитку спеціалізованих підприємств рекреаційної сфери в невизначених умовах ринкового середовища.

Саме за таких умов необхідно розглядати результат спеціалізованого підприємства рекреаційної індустрії, який має бути спрямований за двома напрямками:

- а) поточна і операційна діяльність, спрямована на поточну прибутковість;
- б) стратегічна діяльність, спрямована на майбутню прибутковість.

В умовах ринку, коли зовнішнє середовище достатньо турбулентне, слабо передбачуване і переважно не залежить від зусиль підприємства, необхідно чітко визначити та побудувати стратегію розвитку на перспективу.

Стратегія підприємства має кілька рівнів декомпозивання, кожному з яких відповідає стратегія певного рангу, тобто стратегія підприємства має ієрархічну будову.

У мультибізнесовому підприємстві (багатопротипному, диверсифікованому, що виробляє різнотипну продукцію) застосовують чотирирівневу стратегію, до якої входять:

1. Корпоративна (загальна) стратегія, що одночасно є портфельною.
2. Конкурентні (ділові, бізнесові) стратегії.
3. Функціональні стратегії.
4. Операційні стратегії.

У однобізнесовому підприємстві (вузькопротипному, що виробляє однотипну продукцію) застосовують трирівневу стратегію, до якої входять:

1. Корпоративна стратегія, що одночасно є конкурентною (діловою, бізнесовою).

2. Функціональні стратегії.

3. Операційні стратегії [1].

Оскільки спеціалізовані підприємства рекреаційної індустрії є вузькопротипними, тобто пропонують однотипну продукцію, побудуємо ієрархію їх стратегій на основі трьох рівнів (рис. 1).

Корпоративна (загальна, портфельна) стратегія займає в ієрархії найвищий рівень. Вона визначає загальний напрям діяльності спеціалізованого підприємства, один із наступних: або стратегію зростання, або стабілізації, або скорочення.

Конкурентні (ділові, бізнесові) стратегії підпорядковуються корпоративній, вказують шляхи досягнення вибраного нею напрямку в кожній СОБ (стратегічній одиниці бізнесу) і являють собою план завоювання сильних довгострокових конкурентних позицій (переваг). Дані стратегії називають ще стратегіями бізнесу, або стратегіями конкурентоспроможності.

Функціональні стратегії розробляють для кожного функціонального напрямку діяльності малого підприємства туристичної індустрії: стратегію виробництва, маркетингу, фінансову стратегію, стратегію науково-дослідних робіт, стратегію управління персоналом тощо. Функціональні стратегії конкретизують, доводять корпоративну і конкурентні стратегії до функціональних служб господарства.

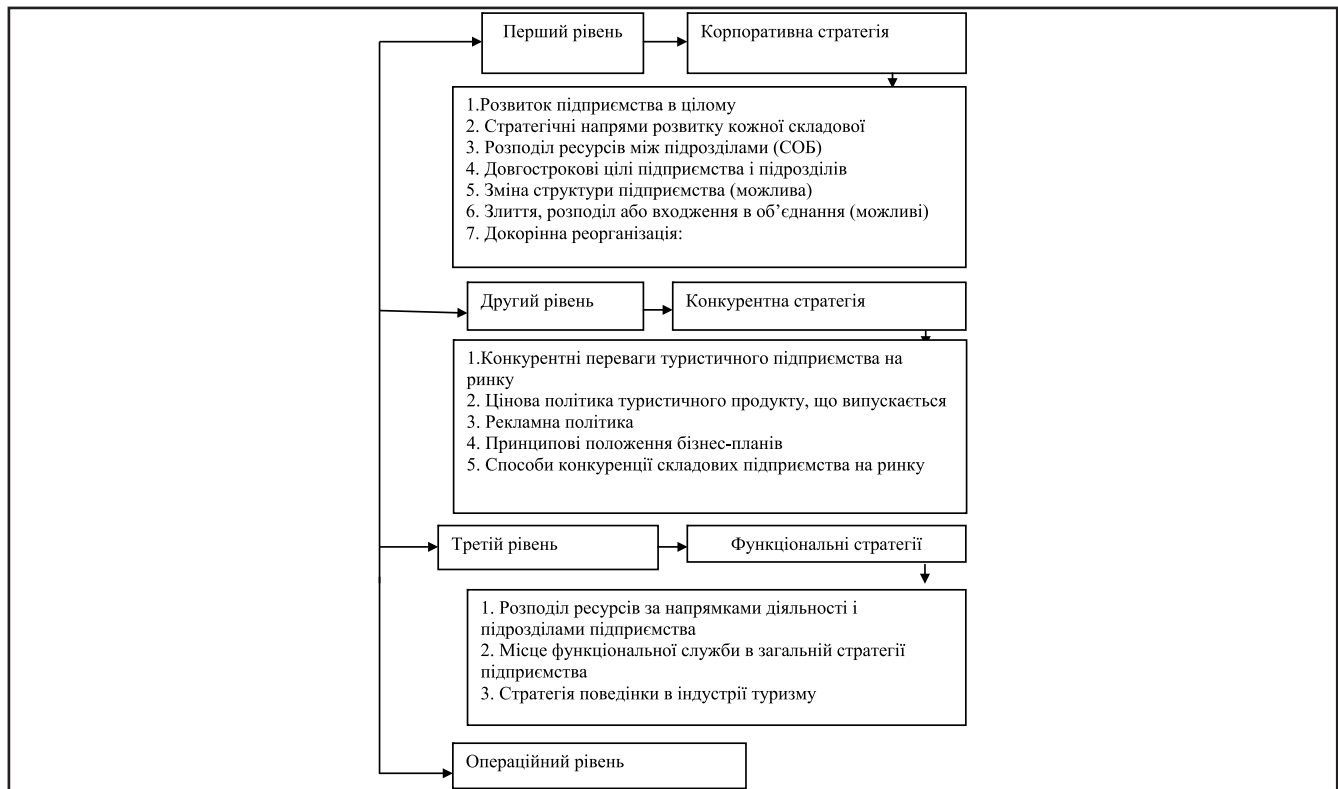
Одночасно функціональні підрозділи помітно впливають на формування корпоративної і конкурентних стратегій.

Операційні стратегії – це вузькі стратегії для основних структурних підрозділів підприємства, що не є самостійними. Це найнижчий рівень стратегії малого підприємства.

Формування сприятливого середовища для розвитку спеціалізованого підприємства на регіональному рівні – завдання виняткового значення в умовах світової кризи. Тому воно потребує системної підтримки всіх владних рівнів, яка включає заходи сприяння доступності до ринків ресурсів, у першу чергу фінансових, покращення інфраструктурного забезпечення, організаційно-методичної підтримки, підготовки підприємницьких кадрів тощо. Тому доречно стверджувати, що на регіональному рівні основними напрямками комплексної стратегічної програми підтримки інноваційного розвитку спеціалізованого підприємства рекреаційної індустрії можуть бути такі заходи:

1. Оптимізація нормативно-правових основ регулювання спеціалізованого підприємства рекреаційного бізнесу з боку держави.
2. Розвиток системи фінансової підтримки спеціалізованого бізнесу рекреаційної індустрії.
3. Удосконалення механізмів використання державного майна.
4. Удосконалення інформаційної підтримки.
5. Розвиток системи підготовки кадрів для спеціалізованого підприємства рекреаційної індустрії.
6. Розвиток та підвищення ефективності функціонування інфраструктурної підтримки спеціалізованого бізнесу рекреаційної індустрії.
7. Вдосконалення діяльності органів влади регіону з підтримки спеціалізованого бізнесу.
8. Удосконалення системи підтримки спеціалізованого інноваційного підприємства.
9. Сприяння зовнішньоекономічній діяльності спеціалізованого бізнесу [2].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

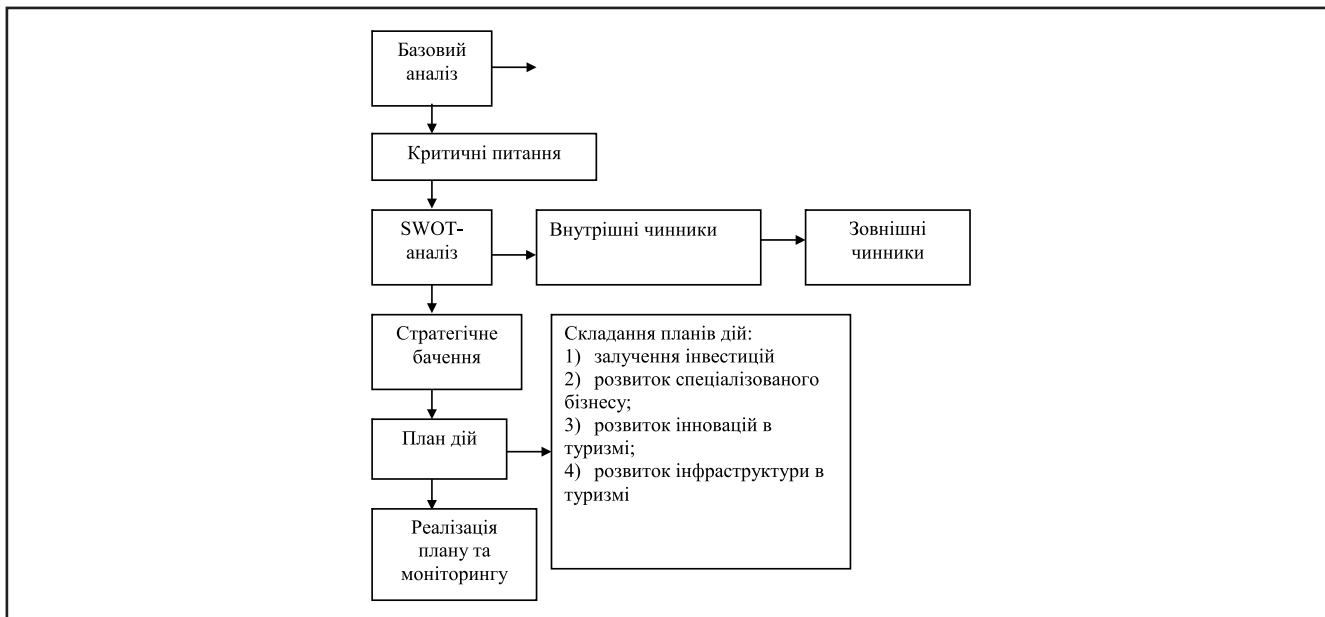
Рисунок 1. Ієрархія стратегій спеціалізованого підприємства рекреаційної індустрії*

* Власні узагальнення автора.

SWOT-аналіз розвитку інноваційного спеціалізованого підприємництва рекреаційної індустрії в Івано-Франківській області*

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – диверсифікована економіка; – геополітичне розташування сприяє зовнішньоекономічній діяльності; – сприятливе місце для ведення туристичного бізнесу; – розвинуті вантажні та пасажирські перевезення; – стабільна частка кількості розвитку малого підприємництва; – велика потужність та активність приватного сектору; – наявність кваліфікованої робочої сили, покупців, постачальників сировини та компонентів; – наявність ринку збуту власної продукції і послуг для малого бізнесу; – створення нових робочих місць у секторі малих підприємств; – створення прозорої системи прийняття та реалізації управлінських рішень; – потужна підтримка у розвитку інфраструктури ринку туристичної індустрії; 	<ul style="list-style-type: none"> – недосконала інфраструктура, яка потребує оновлення; – недостатнє надходження зовнішніх фінансових ресурсів; – недостатня конкурентоспроможність туристичного продукту; – обмежені матеріально-фінансові ресурси; – некоректна конкуренція; – ускладнена процедура отримання дозволів на ведення і розвиток бізнесу (особливо в будівництві); – незбалансованість фахових пропозицій роботодавців та структури професій міських навчальних закладів; – велика кількість контролюючих органів та перевірок
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – системний розвиток регіону; – покращення бізнес-клімату; – розвиток комунальної інфраструктури; – розвиток бізнесової інфраструктури; – покращення співпраці між бізнесом і владою, забезпечення постійного спілкування; – залучення зовнішніх ресурсів; – спрощення дозвільного механізму надання ділянок для ведення бізнесу; – підготовка та перепідготовка робочої сили; – створення центрів сприяння малого бізнесу; – надання фінансової підтримки та допомога в залученні інвестицій; – консультативна та інформаційна підтримка підприємств з боку влади; – використання наукових досліджень і розробок для розвитку бізнесу; – формування повноцінного конкурентного середовища, запобігання недобросовісній конкуренції; – розвиток допоміжних секторів індустрії туризму відповідно до стандартів 	<ul style="list-style-type: none"> – недосконале загальнодержавне податкове законодавство; – нестабільність, зміна законодавчої та нормативно-правової бази; – фінансова і цінова нестабільність, інфляційні процеси; – конкуренція з боку надавачів послуг інших регіонів; – підвищення енергозалежності; – вплив світової економічної кризи на соціально-економічні процеси, що відбуваються в регіоні

* Власні узагальнення автора.

Рисунок 2. Логічна схема процесу стратегічного розвитку спеціалізованого підприємництва рекреаційної індустрії*

* Власне узагальнення автора.

Стратегічні пріоритети розвитку на довгострокову перспективу мають відповідати таким критеріям:

- орієнтованість на рішення ключових проблем розвитку регіону;
- реалізація стратегії (в першу чергу за рахунок дій обласних резидентів), можливість проводити цю реалізацію (здійснювати стратегічні програми й проекти) як єдину політику;
- масштабність (здатність впливати на загальний розвиток регіону) стратегічних програм і проектів;
- спрямованість на підвищення стійкості економіки й соціальної сфери регіону [3].

Використання сучасних методів аналізу та прогнозування також виступатиме важливою складовою щодо забезпечення стратегії інноваційного розвитку спеціалізованого підприємництва рекреаційної сфери у досліджуваному регіоні. На нашу думку, побудова дієвого механізму стратегічного напрямку розвитку в першу чергу доцільно розпочинати з SWOT-аналізу. За допомогою SWOT-аналізу можна побудувати реалістичний план дій, який побудований на використанні і середньострокових стратегічних цілей і короткострокових оперативних (див. табл.).

Проведений SWOT-аналіз розвитку інноваційної стратегії спеціалізованого підприємництва у досліджуваному регіоні дає можливість побудувати логічну схему, в якій відображено план дій, що забезпечить ефективну реалізацію даної стратегії інноваційного розвитку спеціалізованого підприємництва туристичної індустрії (рис. 2).

Дана схема визначає кроки із покращення та сприяння середовища для умов розвитку та господарювання спеціалізованого підприємництва, проведення системної роботи з покращення інвестиційного клімату і розширення інноваційних можливостей.

У схемі наголошується на необхідності створення постійного зворотного зв'язку між підприємцями, полегшення до-

ступу до інформації та сприяння ефективній комунікації, реалізації стратегічних дій для економічного розвитку регіону.

Висновки

За останні роки зріс та зміцнився сектор спеціалізованого бізнесу як в Україні загалом, так і в досліджуваному регіоні. На найближчі роки він є головним фактором збільшення кількості нових робочих місць, інвестицій та урізноманітнення інноваційних рекреаційних послуг. Зважаючи на значну економічну роль спеціалізованого підприємництва у наповненні бюджету, стабілізації економіки регіону й вирішенні проблеми зайнятості населення, завдання системного стратегічного планування є пріоритетним для вирішення.

Список використаних джерел

1. Ілляшенко С.М. Управління інноваційними розвитком: проблеми, концепції, методи / С.М. Ілляшенко; [навч. посібник]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
2. Лояк Л.М. Стратегічні напрямки розвитку малого підприємства в регіоні / Л.М. Лояк // Зб. наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки: Вип. 31: У двох частинах / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2012. – Ч. I. – С. 191–195.
3. Лояк Л. Теоретичні підходи в дослідженні інноваційних стратегій розвитку спеціалізованих підприємств рекреаційної індустрії / Л. Лояк // Рекреаційний потенціал Прикарпаття: історія, сучасний стан, перспективи. – Вип. 4: Матеріали наукової конференції «Туризм і розвиток регіону», присвяченої 10-річчю створення Інституту туризму (Івано-Франківськ, 19–20 вересня 2013 р.) / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; голова редколегії Володимир Клапчук. – Івано-Франківськ: «Фоліант», 2013. – С. 170–176.
4. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу: монографія / Т.І. Каченко, С.В. Мельниченко, М.Г. Бойко та ін.; за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 596 с.